

# S. Sayısı : 62

## Türkiye - İsveç Ödeme Anlaşmasına ek olarak imzalanan Protokol ve eklerinin onanması hakkında Kanun tasarısı ve Ticaret Komisyonu raporu (1/594)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71-1367, 6-2282

16 . VI . 1949

### Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türkiye - İsveç Ödeme Anlaşmasına ek olarak Ankara'da imzalanan Protokol ve eklerinin onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 30 . V . 1949 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ile gerekçesi ve ilişkileri bağılı olarak sunulmuştur.

Protokol ve eklerinin, 5217 sayılı Kanunla süresi uzatılan 4582 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 30 . V . 1949 tarihli ve 3/9373 sayılı Kararla onanmış olduğunu saygularıyla arz ederim.

Başbakan

Ş. Günaltay

### GEREKÇE

7 Haziran 1948 tarihli Türkiye - İsveç Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının bugünkü ihtiyaçlara daha uygun bir hale getirilmesini ve tathikatta meydana çıkan bâzı güçlüklerin bertaraf edilmesini temin maksadı ile iki Hükümet arasında cereyan eden müzakereler 14 Mayıs 1949 tarihinde yeni bir Ödeme Protokolü ile eki mektupların imzalanması sonucuna varmıştır.

Yeni Protokol gereğince iki memleket arasındaki ticari mübadelelerden mütevellit ödemeler A 1949 hesabı ve B diye anılan iki hesaptan yapılacaktır. A 1949 hesabı dolâr ile B hesabı ise İsveç Kuru ile tutulacaktır. İsveç parasının kıymetinde yapılması muhtemel değişikliklere karşı bu hesap şanj garantisi teminatı altına alınmıştır. Her iki hesabın tasfiyesi Anlaşmaların sona ermesinden itibaren altı ay zarfında borçlu tarafça mal ihracı suretiyle ve bu müddetin sonunda dolâr veya İngiliz lirası ile yapılacaktır.

Hükümetimiz İsveç'lilerin başlıca endişesini teşkil eden dolâr transferi hakkımızın 4 milyon dolârlık bir hadde kadar kullanılmamasını yeni Protokol'de kabul etmiş bulunmaktadır. Böylece İsveç'in başlıca ihrac maddelerimizi daha serbestçe satın alması temin edilmiştir. Nitekim Protokol'e bağılı bir mektupla İsveç Hükümeti 1 Mart'la 15 Haziran 1949 tarihleri arasında Türkiye'den 1500 ton kuru üzüm, 215 ton fındık, 0,7 milyon İsveç Kuru kıymetinde barsak, aynı kıymette deri ve 0,5 milyon İsveç Kuru kıymetinde anason, kitre ve saire almayı taahhüt etmiştir.

Yukarda sözü geçen Protokol ve eklerinde mevcut esasların memleketimizin menfaatlerine uygun ve İsveç ile olan iktisadi münasebetlerimizi gereği gibi düzenleyecek mahiyette bulunduğu mütaâlâ edilmektedir. Bu düşünce ile Anlaşma ve eklerinin onanması için ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

**Ticaret Komisyonu raporu**

*T. B. M. M.*  
*Esas No. 1/594*  
*Ticaret Komisyonu*  
*Karar No. 17*

9 . XII . 1949

**Yüksek Başkanlığa**

Türkiye - İsveç Ödeme Anlaşmasına ek olarak Ankara'da imzalanan Protokol ve eklerinin onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca 30.V.1949 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısı ile gerekçesi ve ilişkileri Dışişleri Bakanlığı ve Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı mümessillerinin huzuru ile incelendi:

Türkiye - İsveç arasında 7 Haziran 1948 tarihinde akdedilen Ticaret ve Ödeme Anlaşmasının tatbikinde, Marsahall plânı ve diğer dünya şartlarının süratle değişmesi ile bâzı güçlükler meydana gelmiştir.

Bu güçlüklerin izalesi maksadiyle 14 Mayıs 1949 tarihinde tanzim edilen bir Protokol ve eki mektuplarla yeni bir esasta mutabakat hâsıl olmuştur.

Üzerinde anlaşılan yeni esaslarla ticari mübadelelerden mütevellit ödemeler dolâr ve kron üzerinden açılmış iki hesaplâ ödenecek, İsveç parası üzerinde yapılacak her hâangi bir değişikliğe karşı şanj garantisini haiz olacaktır.

Ancak hükümetlerin sebebiyet verdikleri para kıymetinin düşürülmesi gibi fevkalâde ahval karşısında tâcirlerimizin hukuklarını korumak maksadiyle, Hükümetimizin, akdedeceği ticari an-

laşmalarda lüzumlu tedbirleri alması temenniye şayan görülmüştür.

Hesapların tasfiyesi anlaşmaların hitamından itibaren altı ay zarfında mal verilmesi ve bu müddetten sonra dolâr veya İngiliz lirası verilme suretiyle olacaktır.

Dolâr transferi hakkımızın 4 milyon dolârlık bir hadde kadar kullanılmaması hususundaki Hükümetin muvafakatini ihraç mallarımızın ihracını kolaylaştırıcı bir tedbir olarak mütalâa eden Komisyonumuz, Protokol ve mektup ile varılan anlaşmaları memleket menfaatlerine uygun görmüş ve Kanun tasarısı onanmıştır

Kamutayın tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ticaret Komisyonu Başkanı

Ankara

*Arif Çubukçu*

Sözcü

**Kâtip**

Gazianteb

**Niğde**

*C. Alevli*

**H. Ulusoy**

Kars

Kars

**Kayseri**

*F. Aktaş*

*A. Sürmen*

**H. Ürkün**

Tokad

**Trabzon**

*B. Önder*

**A. Sarıahoğlu**

## HÜKÜMTİN TEKLİFİ

*Türkiye - İsveç Ödeme Anlaşmasına ek olarak Ankara'da imzalanan Protokol ve eklerinin onanması hakkında Kanun tasarısı*

MADDE 1. — 7 Haziran 1948 tarihli Türkiye - İsveç Ödeme Anlaşmasına ek olarak 14 Mayıs 1949 tarihinde Ankara'da imzalanan Protokol ve ekleri kabul edilmiş ve onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>Ş. Günaltay</i>	Başbakan Yardımcısı
	<i>N. Erim</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>N. E. Sumer</i>	<i>F. Sirmen</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>H. Çakır</i>	<i>E. Erişirgil</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>N. Sadak</i>	<i>İ. R. Aksal</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>T. Banguoğlu</i>	<i>Ş. Adalan</i>
Eko ve Ticaret Bakanı	Sa. ve Sos. Y. Bakanı
<i>C. S. Barlas</i>	<i>Dr. K. Bayizit</i>
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>Dr. Ş. F. Bürge</i>	<i>C. Oral</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>Dr. K. Satır</i>	<i>R. Ş. Siner</i>

7 HAZİRAN 1948 TARİHLİ TÜRKİYE - İSVEÇ ÖDEME ANLAŞMASINA EK PROTOKOL

Madde — 1.

7 Haziran 1948 tarihinde Türkiye ile İsveç arasında imzalanan Ödeme Anlaşmasınının 1 nci maddesinde derpiş edilen hesap, A 1949 ve B hesabı diye anılan iki hesaba ayrılacaktır.

Madde — 2.

A 1949 hesabı Dolâr ile tutulacaktır. Bu hesabın zimmetine aşağıdaki meblâğlar geçirilecektir :

a) Bu Protokolün yürürlüğe girdiği tarihte, 24 Nisan 1946 tarihli eski ahdi hesap da mevcut bakiye;

b) Bu Protokolün yürürlüğe girdiği tarihte, 7 Haziran 1948 tarihli 1 numaralı Protokolde derpiş edilen A hesabında mevcut bakiye.

Bu Protokole bağlı Listede zikredilen emtiaya ait ödemeler A 1949 hesabından yapılacaktır.

Madde — 3.

B hesabı İsveç Kuru ile tutulacaktır. Bu hesabın bakiyesi altın veya dövizle transfer edilemeyecektir. A 1949 hesabı dışında kalan bilûmum ödemeler, bilhassa bu Protokole ek Listede zikredilmeyen mallara ait tediyeler bu hesaptan yapılacaktır.

Madde — 4.

Türk ve İsveç makamları, yürürlükte bulunan genel rejimleri çerçevesi içinde ve bâzı mallara diğerlerinin zararına olarak yüklenilmesini önleyecek şekilde, normal bir inkısamı göz önünde tutarak, Türk ve İsveç menşeli emtiyanın ithali ve ihracı için gerekli müsaadename ve lisansları karşılıklı olarak vermeyi taahhüt ederler.

Madde — 5.

A 1949 hesabı için 4 milyon A. B. D. Dolârlık bir hâd tespit edilecektir. Bu hadde kadar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, 7 Haziran 1948 tarihli Ödeme Anlaşmasınının 3 ncu maddesi hükümleri gereğince Riksbank'ın kendisine tanıdığı transfer hakkından vazgeçecektir.

Yukarda zikredilen hadde aşağıdaki meblâğlar ilâve edilecektir:

a) Yukardaki 2 nci maddenin a fıkrasında zikredilen eski ahdi hesabın bakiyesini gösteren dolâr tutarı,

b) Bu protokolün yürürlüğe girmesinden önce, 7 Haziran 1948 tarihli 11 numaralı Protokolün 1 nci maddesi gereğince B hesabından A hesabına nakledilen meblâğın dolâr olarak tutarı.

Bununla beraber şurası mukarrerdir ki, A 1949 hesabından yapılan ödemelerin yakûnu yukarıki a ve b fıkralarında zikredilen meblâğların yekûnunu aşar aşmaz, dolâr transferi için göz önünde tutulacak had 4 milyon A. B. D. Dolârı olacaktır.

Türk makamları, bu madde gereğince dolâr olarak transferi mümkün olan meblâğların İsveç menşeli malların satın alınmasında kullanılması için ellerinden geleni yapacaklardır.

Madde — 6.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası B hesabına 7,5 milyon İsveç kurununa kadar İngiliz lirasını kabul edecektir.

Madde — 7.

7 Haziran 1948 tarihli 11 nolu Protokolün 1 nci maddesi hükümleri gereğince B hesabından

A hesabına nakledilen meblâğlar, 7 Haziran 1948 tarihinde Türkiye ile İsveç arasında imzalanan Ödeme Anlaşmasının hitamından en geç altı ay sonra kadar A 1949 hesabından B hesabına iade edilecektir.

Madde — 8.

A 1949 hesabının bakiyesi bu protokolün hitamından itibaren altı ay zarfında protokole bağlı listede yazılı eşyanın ihracı suretiyle ve bu müddetin sonunda A. B. D. Dolârı ile tasfiye edilecektir.

Madde — 9.

B hesabının bakiyesi, 7 Haziran 1948 tarihli Ödeme Anlaşmasının hitamından itibaren altı ay zarfında ilişik listede görülen mallar dışında kalan emtianın ihracı suretiyle ve bu müddetin sonunda İngiliz lirası ile tasfiye edilecektir. İki Âkîd Taraf, birinci fıkrada derpiş edilen İngiliz lirası transferi için gerekli müsaadeyi temin hususunda İngiliz yetkili makamları nezdinde yapılacak talepleri karşılıklı olarak desteklemeyi taahhüt ederler. Eğer İngiliz müsaadesi istihsal edilemezse B hesabının tasfiyesi her iki tarafça kabul edilecek bir para ile ve anlaşmazlık halinde A. B. D. Dolârı ile yapılacaktır.

Madde — 10.

Yukardaki 2 nci maddenin b fıkrasında zikredilen, A hesabından A 1949 hesabına yapılacak transfer ve 7 nci madde gereğince A 1949 hesabından B hesabına yapılacak transferleriyle 5 nci maddenin b fıkrasında derpiş edilen meblâğın dolâra çevrilmesi, halen 1 A. B. D. Dolârı = 3,5943 İsveç krunu olan Stokholm'de A. B. D. Dolârının vasati rayiçi üzerinden yapılacaktır. Aynı kam biyo rayiçi A 1949 hesabından tediye edilecek meblâğlar İsveç krunu olarak muharrer bulunduğu hallerde mezkûr hesabın zimmet veya matlubundan yapılacak ödemelere de tatbik edilecektir.

Madde — 11.

Bu Protokol imzası tarihinde yürürlüğe girecek ve yürürlükten kaldırılacak olan 7 Haziran 1948 tarihli 1 ve 11 numaralı Protokollerin yerini alacaktır. Bu Protokol 7 Haziran 1948 tarihinde Türkiye ile İsveç arasında imzalanan Ödeme Anlaşmasının ayrılmaz bir cüzü olup aynı müddetle yürürlükte kalacaktır.

Ankara'da 14 Mayıs 1949 tarihinde Fransızca iki nüsha olarak yapılmıştır.

Türk Hükümeti adına  
*Fuat Çarım*

İsveç Hükümeti adına  
*Eric Von Post*

**Protokole bağlı mallar listesi**

İsveđ'ten ihraç edilecek mallar :

Maden diređi

Selülozluk odun

Kâđıt hamuru (Selüloz)

Gazete kâğıdı

Kraft kâğıdı

Yay çeliği ve sıcak haddelenmiş, döğülmüş bâzı çelik neveleri

Seri hareketli torna çeliđi (Çabuk döner torna kalemi)

Sođuk haddelenmiş, çarklanmış çubuk halinde çelik

Hadde silindirinden geçirilmiş çelik şeritler

Sođuk haddelenmiş çelik tel ve halatlar

Sođuk haddelenmiş borular

Kaynak elektrodları

Tel haddeleri

Vida ve somunlu vida

Bilyalı ve makaralı yataklar

Bergmann boruları

Bilemeye ve parlatmaya mahsus elmas pulları (Diskleri)

Nal çivisi

Kard (Yapağı tarağı) teçhizatı

Selüloz ve kâğıt sanayiinde kullanılan keçe

Asidlere mukavim harç ve ateşe dayanır harç

Kereste

Türkiye'den ihraç edilecek mallar :

Kepek

Keten tohumu

Krom cevheri

Afyon

Küspe

Bakır

Pamuk